

El Partit Popular ha proposat la signatura d'un segon pacte autonòmic -per les autonomies de l'article 151- en el debat sobre les autonomies del Senat (foto). Aquest intent ha despertat molts recels entre files nacionalistes.

L'aroma del cafè popular

Aquesta setmana el Senat espanyol acull el debat sobre l'estat de les autonomies. Sobre l'hemicicle plana, però, la proposta d'un nou pacte autonòmic feta pel PP per "tancar" l'estat de les autonomies.

El Senat ha obert aquesta setmana la porta a les 17 autonomies perquè debatin entre elles i amb el Govern, l'estat de l'estat des del punt de vista de l'organització territorial. Amb absències anunciades, la Comissió d'Autonomies de l'anomenada cambra alta fa el seu primer pas per esdevenir una cambra territorial. El gest més visible d'aquesta conversió és l'ús de les llengües no espanyoles, insuficient per ara per molts nacionalistes, però valorat com a primer pas o "escletxa" pels nacionalismes majoritaris. L'absència del lehendakari basc José Antonio Ardanza ha fet perillar aquest primer experiment, però la decisió final de Jordi Pujol d'assistir-hi, ha ajudat a apuntalar-lo. Pujol, malgrat no trobar-se còmode en aquells òrgans on Catalunya queda harmonitzada com una més de les disset comunitats autònomes, no podia deixar sol el govern socialista en un moment com el present, en el qual s'han pactat els pressupostos i sobretot s'ha arribat a pre-acords en matèria autonòmica com el del finançament de la sanitat o el repartiment dels

fons de cohesió. Una absència del president de la Generalitat hagués estat interpretada com una desautorització global a la política autonòmica del govern socialista i hagués estat aprofitada pel Partit Popular per desgastar encara més l'executiu socialista.

Més que les absències o les assistències, el que ha marcat la polèmica dels dies previs al debat del Senat ha estat la proposta del Partit Popular de reeditar un segon pacte autonòmic, com ja es va fer per a les autonomies de l'art. 143 o de via lenta el 1992, però aquest cop per a les autonomies de l'art. 151 o anomenades històriques. Aquest pacte suposaria tancar definitivament el sostre competencial d'aquestes últimes comunitats i en medis polítics catalans ja ha estat batejada com la segona LOAPA. L'objectiu del pacte, segons els populars, és que les autonomies històriques es mantinguin dins la "lleialtat constitucional" i desterrar de l'atmosfera política espanyola la "tensió" autonòmica viscuda en els darrers anys. Pel PP, el fet que el model autonòmic continuï obert genera inestabilitat i in-

L'estat de l'autonomia

Relació de serveis pendents de traspàs o en tràmit de negociació

AGRICULTURA, PESCA I ALIMENTACIÓ

- Ampliar i completar les funcions transferides de l'ICONA.
- Resta de funcions de l'Institut de Foment Associatiu Agrari.
- Laboratori de sanitat animal.
- Servei Nacional de Productes Agraris (SENPA).

AFERS SOCIALS

- Gestió del 0,52% de l'IRPF destinat a associacions i fundacions sense ànim de lucre.
- Ampliació de les funcions transferides de l'INERSO: programes de terminalisme social i vacances de gent gran.
- Ampliació de funcions i mitjans transferits en matèria de promoció pública de l'habitatge.
- Funcions relatives a la prestació social substitutòria.
- Funcions i finançament de la renda mínima d'inserció.

COMERÇ I TURISME

- Funcions d'assistència tècnica a corporacions locals en matèria de defensa del consumidor.
- Funcions en matèria de promoció del comerç exterior.
- Paradors de turisme.
- Acció concertada per la promoció del turisme.
- Agències de viatges: ampliació de les funcions transferides el 82 a les agències que operen també fora de Catalunya.

CULTURA

- Gestió del Dipòsit Regional d'Arxius de Cervera.
- Funcions d'assignació de l'ISBN.
- Patrimoni documental de la Generalitat situat al Archivo Histórico Nacional de Salamanca.
- Titularitat dels béns immobles de caràcter històric-artístic.

ECONOMIA I HISENDA

- Actius no operatius de FEVE.
- Bancs i altres entitats de crèdit, entitats asseguradores i institucions relacionades, institucions d'inversió col·lectiva, fons de pensions i fons de titularització.
- Caixes d'estalvi i cooperatives de crèdit i mercat de valors.
- Representació de la Generalitat a les institucions financeres i a les empreses públiques de l'estat.

EDUCACIÓ I CIÈNCIA

- Universitat Nacional d'Educació a Distància a Catalunya.
- Investigació.
- Beques dels ensenyaments universitaris i no universitaris.
- Gestió de les convalidacions de títols estrangers.
- Subvencions corresponents a educació compensatòria, ensenyaments artístics, escoles viatgeres, formació permanent d'adults, ajuts per a llibres de text i material didàctic i d'altres.
- Subvencions del Consell Superior d'Esports corresponents a les federacions esportives.
- Subvencions corresponents a la construcció d'instal·lacions esportives, formació de professors especialitzats i dotació de material esportiu per a centres docents.

SANITAT I CONSUM

- Organització de serveis mèdics d'empresa.
- Inspecció indústria farmacèutica i productes farmacèutics d'importació.
- Fons d'investigacions sanitàries de la Seguretat Social.

INDÚSTRIA I ENERGIA

- Gestió dels programes del Ministeri d'Indústria i Energia: dotacions pressupostàries del Pla d'Actuació Tecnològica Industrial (PATI), Pla de qualitat industrial, Programa Industrial Tecnològic i Medioambiental (PITMA).
- Institut per a la Diversificació i l'Estalvi de l'Energia.
- Centre d'Investigació Energètica, Medioambiental i Tecnològica.
- Institut de la Petita i Mitjana Empresa Industrial (IMPI).
- Centre de Desenvolupament Tecnològic Industrial.
- Institut Tecnològic i Geominer d'Espanya.
- Institut Espanyol de Comerç Exterior (ICEX).
- Societat Estatal per al Desenvolupament del Disseny Industrial.
- Oficina de Coordinació d'Investigació i Desenvolupament Electrònic.
- OCIGAS.
- OCICARBON.
- Registre de Benzineres.
- Funcions en matèria d'explosius i pirotècnia.

INTERIOR

- Funcions relatives a les autoscoles i als exàmens per al permís de conduir.
- Autorització i control de loteries.
- Funcions en matèria de control d'empreses de seguretat.
- Funcions de control de la violència en els espectacles esportius.

JUSTÍCIA

- Serveis administratius del Ministeri de Justícia en relació amb el Poder Judicial (personal funcionari).
- Funcions relatives a les oficines notariales i registrals.

OBRES PÚBLIQUES, TRANSPORTS I MEDI AMBIENT

- Organismes d'investigació del MOPTMA.
- Servei meteorològic.
- Aeroports no qualificats d'interès general o aquells en què l'estat no es reservi l'acció directa. Heliports.
- Salvament marítim.
- Terminals de càrrega d'aeroports.
- Trànsit interior de Renfe.
- Ampliació de les funcions transferides el 1983 en matèria d'impacte ambiental i de gestió del medi ambient.
- Gestió ambiental de les centrals energètiques no nuclears.
- Ampliació de les funcions transferides el 81 sobre ordenació territorial en matèria d'abocaments terra-mar.

SEGURETAT SOCIAL

- Unitats de Valoració Mèdica.
- Institut Social de la Marina.
- Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS).
- Gestió del règim econòmic de la Seguretat Social.
- Gerència d'Informàtica de la SS.
- Intervenció general de la SS.
- Mútues patronals d'accidents de treball i malalties professionals.

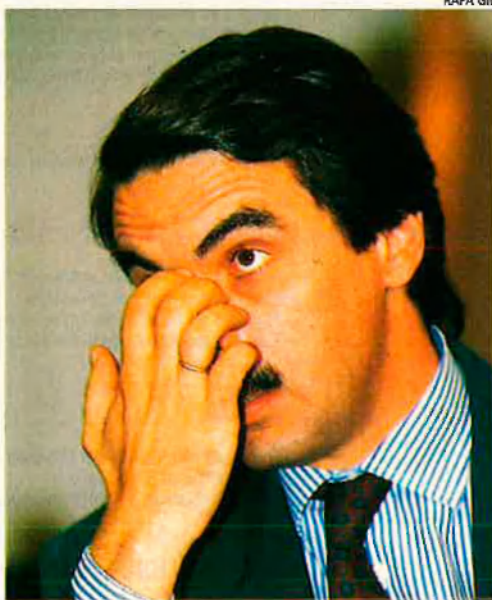
TREBALL

- Centre d'Investigació i Assistència Tècnica de Barcelona.
- Institut Nacional d'Ocupació (INEM).
- Inspecció de Treball i Seguretat Social.
- Gestió del Fons de Garantia Salarial (FOGASA).
- Formació Professional Ocupacional (centres nacionals, escoles-taller i cases d'ofici).

Font: GENERALITAT DE CATALUNYA

certesa a causa de la "reivindicació permanent" que fan els nacionalistes i caldria per tant, "posar límit al seu desenvolupament".

Homogeneïtzació competencial. El pacte que proposa el PP neix doncs de la necessitat de no mantenir indefinidament la "tensió autonòmica". Segons ha explicat a EL TEMPS el secretari de política autonòmica del PP, Jordi Fernández Díaz, el pacte consisteix en primer lloc en definir quines són les competències exclusives de l'estat, que serien intransferibles. En segon lloc, proposa fixar les competències transferibles, que són aquelles que tot i ser estatals, poden ser transferides a les autonomies per la via de l'article 150.2 de la Constitució. En tercer lloc, i en virtut de l'aplicació del principi d'administració única, reduir l'administració perifèrica de l'estat a la seva "dimensió indispensable" i definir quines funcions i serveis, tot i ser de titularitat estatal, poden ser transferides a les comunitats del 151 seguint l'aplicació del mateix principi. El pacte contempla com a objectiu que en l'horitzó de dues legislatures s'aconsegueixi una "homogeneïtzació competencial bàsica", en paraules de Fernández Díaz, entre totes les comunitats autònomes, llevat de "les especificitats derivades dels fets diferencials", que segons PP són qüestions com la cultura, la llengua, el règim foral o la condició d'insularitat. El PP també planteja que les comunitats autònomes contribueixin a definir la posició del Govern espanyol en les preses de decisió de la Unió Europea quan aquestes decisions afectin les competències autonòmiques. Aquesta participació requeriria la creació d'un òrgan permanent i específic on estiguessin presents el govern i les comunitats —similar a l'actual Consell de Política Fiscal i Financera—. En darrer terme, el pacte del PP inclou també una proposta de reforma del Senat per convertir aquesta cambra en un òrgan de representació territorial, dotant-lo de més competències i incrementant el nombre de senadors de designació autonòmica. Fernández Díaz ha negat que la proposta d'homogeneïtzació competencial suposi una harmonització ni signifiqui disminuir el sostre competencial de les autonomies del 151. "No es tracta d'arribar a una simetria total, que seria anar en contra la realitat d'Espanya, que és una i plural, sinó que es tracta d'una simetria bàsica respectant els fets diferencials". El secretari de política autonòmica del PP ha rebutjat que la proposta del seu partit es pugui qualificar de segona

RAFA GIL

El Partit Popular ha demanat "lleialtat constitucional" als nacionalistes. Els conservadors asseguren que les reivindicacions dels nacionalistes "tensen" el clima polític.

LOAPA, com han denunciat bona part de les forces polítiques catalanes, i ha assegurat que el pacte autonòmic el que busca és extreure totes les possibilitats de la Constitució i els estatuts.

Naturalment, la proposta del Partit Popular ha topat amb l'oposició frontal del Govern català i de totes les forces polítiques del Principat. Però també ha estat rebutjada pel Govern espanyol i pel partit que el sustenta, el PSOE. Bernardo Bayona, portaveu del grup socialista al Senat rebutjava el "pacte nacional" proposat pels populars afirmant que "un pacte sobre les autonomies del 151 no respecta el principi d'autonomia constitucional i políticament està fora de tota viabilitat". Bayona, preguntat per aquesta revista, ha qualificat la proposta de "greu irresponsabilitat" perquè "és perillós, coneixent la història d'Espanya, parlar d'incertesa i d'instabilitat" i també perquè suposa "negar la legitimitat de l'aportació política dels partits nacionalistes al conjunt del govern d'Espanya". El model d'estat d'autonomies que defensa el PSOE és un model "clarament definitiu", precisa Bayona, però a la vegada també és "flexible i definible". El portaveu socialista al Senat es declara convençut que "mai desapareixeran les negociacions entre Govern i comunitats" perquè això és "l'essència" de l'actual model autonòmic.

El Govern espanyol també ha rebutjat sense més discussions el plantejament dels conservadors. El discurs de Felipe González ja fa mesos que va per altres camins i semblen molt lluny els temps en que els socialistes van ser, de la mà d'Alfonso Guerra, coautors de la LOAPA. Avui —com a mínim des del 6 de juny de 1993— el president del govern convida els nacionalistes a participar en la governabilitat de l'estat, amb més corresponsabilitat de la que tenen ara i defensa un model autonòmic entès no com un fet administratiu merament descentralitzador, sinó com un sistema de reconeixement de la pluralitat de l'estat. Inclús ha titllat l'actual model com un "mecanisme històric de reconciliació". En el marc d'aquesta lluna de mel, el grau de fidelitat de la qual depèn segurament de l'aritmètica electoral, però que per ara es tradueix en abraçades com les del pressupost i pactes com el finançament de la sanitat, ha arribat el debat del Senat. El govern socialista va distribuir la setmana passada un document on avançava la seva actitud de cara al debat. El text, sis folis titulats "Comunicació del govern pel debat general sobre l'estat de les autonomies", marca els punts de discussió sobre la vertebració territorial de l'estat que són prioritaris per l'executiu i sobre els quals vol arribar a un consens. Partint d'una "satisfactòria consolidació del procés de descentralització política", el govern espanyol vol fer un "decidit esforç" en pro de la consolidació de la "cultura de la cooperació". Després d'açò, el document fixa els objectius que pretén aconseguir el gabinet

de González en el terreny de l'organització territorial després del debat del Senat. Aquests objectius són cinc: la consolidació del marc competencial de les comunitats autònomes, l'aprofundiment i la generalització dels instruments de cooperació, una major corresponsabilització de les comunitats en la presa de decisions en qüestions comunitàries, el perfeccionament dels sistemes de finançament autonòmic, i la millora de l'eficàcia i la reducció de les administracions públiques.

Qui més recels mostra a un nou pacte autonòmic són evidentment els nacionalistes, que hi veuen darrere un nou intent d'harmonització. L'"homogeneïtzació" que proposa el PP dels nivells competencials és vist com un renaixement del cafè per tots, com un intent d'aigüar el fet diferencial. En la memòria dels nacionalistes hi ha encara present el darrer pacte autonòmic entre el PP i el PSOE que va suposar un tancament del sostre competencial de les autonomies de l'art. 143, entre les quals hi ha el País Valencià i les Balears. En el cas de Balears, el pacte va suposar un increment competencial, però mínim, on només destacaven les competències en casinos, jocs i apostes i les d'ensenyament. Aquesta última encara està pendent de traspass, a l'espera de la culminació de la reforma educativa. El País Valencià va veure's menys afectat

Jordi Pujol va decidir finalment assistir al debat del Senat, després de fer públics els seus dubtes. La seva absència hagués estat interpretada com una desautorització de la política autonòmica de l'executiu socialista.

gràcies a la LOTRAVA, una llei orgànica de 1982 per la qual li havien estat cedides la gestió de competències de titularitat estatal, com la sanitat i l'ensenyament. El pacte autonòmic de 1992 només va retardar l'aprovació de la reforma de l'Estatut per part del Congrés, a través de la qual la titularitat d'aquestes darreres competències cedides, passava de l'estat a la comunitat autònoma.

Pere Martí

Anar-hi o no anar-hi, o les lectures d'una decisió

Jordi Pujol va trigar unes quantes setmanes a confirmar públicament la seva assistència al debat de les autonomies al Senat. La majoria apostava pel sí final, sobretot donades les circumstàncies polítiques del moment, però algunes veus apuntaven la possibilitat que Pujol optés per no assistir-hi, donant a entendre d'aquesta manera que Catalunya no pot ser tractada com una autonomia més de l'estat. Finalment va anunciar que hi aniria, però precisament per reclamar un tracte específic per a Catalunya. EL TEMPS ha demanat a algunes persones del món intel·lectual la seva opinió sobre el significat polític de la decisió del president de la Generalitat.

"M'hauria agradat que no hi anés -afirma el filòsof gironí Josep Maria Terricabras-, perquè no crec que Catalunya s'hagi d'entendre amb les altres autonomies, sinó directament amb el Govern central". Terricabras creu que "tot i que segurament ell no ho voldria així", la presència de Pujol en el debat "avala objectivament el cafè per a tots, perquè seu al mateix nivell de les altres autonomies, tinguin tradició històrica o no".

Josep Benet comparteix amb Terricabras la visió negativa del debat: "No té sentit, és una reunió de presidents sense ordre del dia on ningú no sap què s'hi va a fer". L'historiador opina que el Senat com a òrgan territorial és "inútil, molt car i no serveix de res", però a la vegada es mostra comprensiu amb la decisió de Pujol: "Comprenc que hi vagi, perquè ha degut pensar que la no-assistència hauria estat aprofitada per intensificar encara més la campanya anticatalana".

Salvador Cardús distingeix, en la seva anàlisi, dos aspectes: "Des del punt de vista teòric, evidentment aquest debat és una absurditat, un escarni per als nacionalismes històrics. És una burla que deixin parlar en català un dia l'any i en una comissió, com també ho és que el president de la Generalitat sigui, de dret, un més entre els disset presidents de comunitats autònomes". Però, vista la praxi, Cardús creu que l'assistència de Pujol "és coherent amb la política global de CiU"; "hauria estat molt difícil de justificar una negativa en un moment com el que vivim". Igualment es mostra convençut que Jordi Pujol "sabrà treure par-

tit del debat i aconseguirà que aquest giri entorn del seu discurs". El sociòleg creu que el debat de fons és "l'eterna qüestió de si s'ha d'anar a Madrid o no: a hores d'ara, si fins i tot ERC ha decidit que val la pena d'anar a la comissió Roldán, no veig per què Pujol no ha de poder anar a una comissió del Senat".

Finalment, el notari Josep Maria Puig-salcells i l'ex-senador Ferrer Gironès relacionen la decisió de Pujol amb la negociació del tomb autonòmic. Per Puig-salcells, la presència de Pujol al Senat "és un signe que les negociacions van per bon camí, i si se situa en aquest context, em sembla una decisió coherent". El notari barceloní creu, a més, que el president de la Generalitat no pot adoptar una actitud dràstica com la del lehendakari Ardanza, que no assistirà al debat: "Els bascos s'ho poden permetre perquè tenen solucionades coses bàsiques, com l'ordre públic i els impostos". Ferrer Gironès ho expressa gràficament: "Si anar al Senat vol dir que la Guàrdia Civil marxarà i els Mossos es desplegaran, em sembla una molt bona permuta".

Eduard Voltas